

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LIX. Diuinæ iustitiæ notitiam, mundo maximè necessariam, è
Bellorum pœna, quam peccata nostra exigunt, elucere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

vitiosos animos affligentium, cognoscamus. Neque propterea hæc facta sunt mala: sed dictum est, ipsam mundi artificem rationem, malis postquam facta sunt, opportunè admodum usi solere, id autem maxima potestatis est, malis etiam benè usi valere.

CAPVT LIX.

Divina Iustitia notitiam, mundo maximè necessariam, è bellorum pœnâ, quam peccata nostra exigunt, elucere.

I.

Psal. 111. 4.

Psal. 10. 7.

Iustitia adhuc superest eaque præcipua causâ, ob quam sapientissima illa providentia, & peccata permittit, & bella; quia videlicet *Deus misericors, & miserator, & iustus est.* Deum non novit, qui novit tantùm misericordem, etiam iustum nosse debet. At unde noscet, nisi è plagis, quas vel permittit, vel immittit? David postquâ dixit: *Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum; causam subiunxit. Quoniâ iustus Dominus, & iustitia dilexit: æquitatem vidit vultus eius.* Ergo iustitia manifesta fit ex pœna, pœna autem supponit culpam; quæ etiâ ex se malum quoddam est, inde tamen boni aliquid ex ea elicitur, quia iustitia divina plectendo innotescit. Aliter tamen quàm in aliquo creato Principe, vel gubernatore superiorem agnoscente, in quo aliquando ex peculiari contractu, vel obligatione erga Remp. vel eos, quibus ius dicere tenetur, nascitur strictum debitum. Pœna enim peccato, seu potius peccatori debetur, non quòd is ad eam ius aliquod habeat, sicut mercenarius ad mercedem, sed quia illi congruit, estq; necessaria, ut rectus ordo per eum violatus instauretur. Ob quam causam etiam pœna debetur Reip. cuius peccator est pars, & cuius legem violavit. Huic debito respondet iustitia vindex in eo, qui Remp. gubernat, cui per officium vel pactum obligatus est, ut ei ius administret fontes puniendo. Sic enim & debitum solvit Reip. & consulit bono communi. Ab hac virtute Iudices iusti appellantur, & laudibus digni. Neque bonum est dumtaxat atq; honestum, ordinem iustitiæ violatum instaurare, sed etiam magnum Reip. decus. Adde, quòd sine scelerum vindicta, legum observatio, quæ est maximum Reip. ornamentum, constare non possit. In Deo, tamquam supremo Principe, obligatio locum non habet,

habet, cùm officium gubernandi mundi non à mundo, sed à se habeat. Vnde neque peccatoribus, neque mundo ipsi, ex nexu iustitiæ, ad peccata plectenda obstrictus est; sed solum sibi ipsi, cùm valde deceat ipsius iustitiæ & sanctitatem, atque ita statuerit ad suam gloriam & bonum vniuersi, reos non dimittere impunitos.

Itaq; quidquid Deus facit circa creaturas, vel est opus misericordiæ, vel iustitiæ vindicatiuæ, iuxta illud: *vniuersa via Domini misericordia & veritas*. Ab vtraq; virtute laudabilis est. Quamquam vt benignitas, ita & ipsa quoque seueritas iustitiæ in bonum nostrum redundat. Si enim nulla esset vindicta criminum meruenda, quàm pauci saluarentur? quàm rari virtutis arduum callem conscenderent? quàm prouisi essent ferè omnes, vt se se innoceno vitiorum volutarent? Siquidem plerique vel iam, id quod pluris foret æstimandum, minoris faciunt; & minùs curant pœnam damni, quàm sensus. Dummodo infernus non esset, & illa æterna flammæ tormenta patienda; nihili facerent cælum; & libenter carerent gaudijs illis diuinis, si possent etiam carere pœnis sensu percipiendis. Atque hoc solatium quod non habent, fingunt sibi, qui in profundum venerunt, peccatores. *Dixit insipiens in corde suo, Non est Deus, qui peccata vindicet. quid verò inde? Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis, non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.* Intremus scholam, in qua magister non est, quanti ibi clamores, quantæ insolentiæ? Spectemus exercitum sine disciplina militari, quæ non confusio, quæ non licentia, & immanitas? Intueamur Remp. in qua nemo suspenditur, nullus agitur in rotam, nemo capite plectitur, nullus carcerem meruit, an non ibi omnia furtis, rapinis, homicidijs sciant? Ita in toto mundo, si Dei vindicta deesset, virtutes exularent, vitia tenerent clauum. Plus enim apud homines valent supplicia, quàm beneficia; plus minæ, quàm promissiones, naturam corruptam & in malum prona ab adolescentia sua. Stimulo igitur timoris opus est, etiam ijs qui in virtute profecerunt, ne se tentatione vinci patiantur. Vnde & ille orauit: *Confige timore tuo carnes meas.* Sed quid mirum? *Initium sapientia timor Domini.*

II. Psal. 34. 10.

Psal. 13. 2.

Gen. 8. 21.

Psal. 130. 10.

III.

Vt hoc autem fiat confirmatius, duo in iustitia vindice consideranda

Qqqq

consideranda

sideranda sunt, scilicet violati ordinis in vniuerso instauratio, & diuinæ iniuriæ compensatio. Nam vt de priore prius dicam, peccator rectum perturbat; siquidem diuinæ subiectioni se subtrahendo, publicæ rectitudinis statum peruertit. Quod quantum sit malum in homine, inde intelligi potest; quia ingens foret mundi malum, si elementa sedes suas mutarent, & ignis inferiorem, aqua & terra superiorem locum occuparet. Tunc enim ignis aut ab aqua extingueretur, aut terram combureret, homo autē mille incommodis affligeretur. Elementa, & totus iste visibilis mundus in hominis obsequium sunt creata. Homo igitur ipso Mundo & elementis nobilior est. Longè ergo enormior est perturbatio, quando is se sui Creatoris subducit gubernationi, suoq; arbitrio viuere volens, se illi opponit, & quodammodo suum gubernatorem ipsum vult gubernare. Hæc tanta vniuersi perturbatio, per iustitiam vindicantem instauratur; quæ, dum poenam homini infert, iterum eum diuinæ gubernationi, cui se subtraxerat, subijcit; eumque, qui suo arbitrio viuere voluit, iam Dei arbitrio pati cogit, quod iustitia statuit. Quemadmodum igitur inordinatio illa, quam peccatū contra rectam partium vniuersi dispositionem inducit, est grande malum & ingens Vniuersi deformitas, ita iusta vindicta, qua ea perturbatio deletur, aut corrigitur, est maximum quoddam bonum & mundi ornamentum. Qua etiam vindicta iniuria diuina compensatur, & emendatur, quæ peccato inest. Qui enim peccat, Deum contemnit, & se illi quodam modo anteponeit, sibi plus sumens & Deo detrahens authoritatis. Maximum utique malum est, contemptus & iniuria in Deum, quo nullum maius existere in mundo potest. Hoc malum tollit Iustitia vindex Dei, qui quando delinquenti debitam poenam infert, iniuriam sibi irrogatam, quodam modo compensat. Quisquis enim aliquid contra voluntatem suam ab altero est passus, satisfactionem quamdam accipit, quando videt illum vicissim contra suam voluntatē pati: & qui ab altero contemptus est, illius poena & depressione honoratur. *Quid enim pulchrius, & relictissimo ordini iustitia congruentius, quam ut qui Deo iniuriam agendo irrogauit, se patiēdo (cū aliter non possit) eisatisfaciat; & qui se contra Deum extulit, à Deo infra se deprimatur; & qui voluntati & affectui nimium indulget,*

Leonard Lel-
 sus lib. 17. de
 diuin per-
 sect. cap. 3.

indulsi, ea qua voluntati & affectui sunt aduersa sustinere cogatur; & qui subduxit se gubernationi misericordia, incidat in seueritatem iustitiæ?

Hæc diuinæ iustitiæ vindicta probè agnita multùm potest in mortalium pectoribus. Nam inprimis ad bonum eos impellit, dum mundi Monarcham peccatoribus terribilem esse ostendit: *Venete, & reddite Domino Deo vestro, omnes, qui in circuitu eius affertis munera. Terribili, & ei, qui auferit spiritum Principum, terribili apud reges terra.* Deinde à malo vehementer absterret: *Deus index iustus, fortis, & patiens, numquid irascetur per singulos dies? Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tendit, & parauit illum.* Innotescet autem hæc iustitia maximè quidem in altera vita, sed serò, & iam sine fructu puniendorum. In hac autem vita, per fidem, & Scripturæ testimonia, idcirco indicatur, vt nos moneat, faciatque cautiore. *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo, in die iudicij.* Sed ita sunt non pauci hebetes, vt futura, & velut à nobis longè absentia non apprehendant, præsentiaque & ante oculos versantia magis curent. Itaque vt etiam illis succurreret diuina clementia, iustitiam suam vindicatricem, saepe quoque in hoc mundo patefacit, & scelera plectit: vt sic diuinæ misericordiæ, ita etiam pariter iustitiæ magnitudo ex operibus cogoscatur. Causa enim ex effectibus, & virtus ex functionibus suis, deprehenditur. Cùm ergo plurima sint iustitiæ diuinæ vindicantis opera, inter ea non minimum est bellum. *Ego Ila. 45. Dominus, & non est alter, ait, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum.* Adeò nimirum bellum est hominibus malum paci oppositum, vt per malum absolutè intelligatur. Quia igitur omnis afflictio, quæ nobis obuenit, est à Deo peccata nostra castigante, bella quoque opus diuinæ iustitiæ esse necesse est. Quid conqueri possumus, si patimur, quod meriti sumus? immò si minus patimur? Nam mille gehennas promeruissemus, & Deus nostri amans, bello nos castigat, vt resipiscentes gehennam euadamus.

Est quidem nunc tempus misericordiæ, eritque præcipuè, in altero sæculo, iustitiæ tempus ostendendæ, quando Dominus red-

I V.

Psal. 75. 32;

Psal. 7. 12,

Matth. 12. 36.

Ila. 45.

V.

det. coram toto Mundo, unicuique secundum opera sua Calum vel Or-
eum; non raro tamen, & quidem sæpe etiam clementissimo amo-
re, edit quædam exempla vindictæ, è quibus intelligamus, esse
aliquem oculum qui omnia videt, esse Mundi Rectorem, qui non
dormiat; esse Iudicem qui rebus humanis attendat. Et quamvis
omnis huius vitæ poena comparatione merito clemens sit appel-
landa, quædam tamen sunt satis luculentæ, vt ex ijs haud obscure
homines conijcere possint, qualibus supplicijs rei in futuro sæculo
sint exagitandi. Si enim in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?
Si tempore gratiæ tanta mala immittit peccatoribus cælestis Pa-
ter, quid facturus est supremus & incorruptus Iudex, tempore se-
ueritatis? Quæ cogitatio multos reuocat à peccatis accumulandis.
Itaque inter ordinarias, sed atrociores poenas Dei, est bellum,
cuius calamitate & præterita scelera puniuntur, & futuris
fomenta subtrahuntur, & Dei cognitio ac timor castigatis inge-
neratur, vt ad ipsum, precibus, elemosynis, pœnitentiæque con-
fugere, vitamque ac mores ad frugem bonam conuertere compellantur.

VI.

Ergo igitur omnia bella, motus omnes & seditiones nihil
aliud sunt, quàm flagella Numinis, errores nostros, & indignitates
vel corrigentia, vel plectentia. Quando enim diuturna pax,
& vitæ prosperæ longa felicitas opes auget, auget & delicias, &
quamdam morum licentiam ac libertatem. Hic se se humanus
animus diffundit in voluptates, & conscientia laxatur, virtus
languet, mens corrumpitur, memoria Conditoris sui obliuiscitur,
voluntas denique facit, quidquid lubet. Quod in potentioribus
longè potentiùs euenit. Si enim Principes, Reges, aut alij Mo-
narchæ diu floreat, si omnia illis ad votum fluant, si neminem
timeant; si diuitijs & potentia crescant, crescunt & cristæ illis, &
animi, & se pænè Deos arbitrantur, nemini que aut homini, aut
Numini volunt esse subiecti. Itaque intolerandâ superbiam, suam
prosperitatem, prouinciæ aut regni sui tranquillitatem & poten-
tiam, non diuinæ prouidentia & bonitati, sed suæ maiorumque
suorum prudentiæ & meritis ascribunt; putantque se non bene-
ficia, sed debita accepisse. Quare non se Superis gratos exhibere
student, sed à maiorum suorum pijs institutis declinantes, quæ il-
li diui-

li diuinæ iræ placandæ liberaliter fundauerunt, minuunt, abrogant, euertunt; nullo discrimine inter sacra & profana facto. Nimirum potentiam licentia sequitur; & idem est, posse, quod licere, apud eos, quibus libido pro lege est. Igitur ita paulatim viuunt, ac si ipsi omnium, & adeo juris quoque iudices essent, à nemine iudicandi. Principis ad mores plebs se accommodat, eademque via incedit, post præsentem; tandemque ita omnia geruntur, ac si nullus esset in mundo Deus. Quid igitur? an non debet irasci? an non excitetur *tamquam dormiens Dominus, tamquam potens crapulatus à vino?* præsertim Angelis omnibus, omnibusque Diuis cælitibus, quorum clientes tantopere læduntur, clamantibus: *Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius.* Sæpe diu expectat, sæpe conuiuet, quasi non videret iniquitatem; cum tamen impleta est mensura peccatorum, & reges, & regna punit, dum scilicet eos pristina protectione destituit; dum eos excecatur; dum consilia sana noxijs finit permutare; dum denique perfidiam finit fidelitati anteferre. Ita enim loquitur: *Ecce dominator Dominus exercituum auferet à Ierusalem & à Iuda validum & fortem; omne robur panis, & omne robur aquæ; fortem, & virum bellatorem, iudicem, & Prophetam, &c.*

Psal. 77. 4.

Psal. 67. 2.

Ios. 3. 1.

CAPVT LX.

Ob peccata, non solum imperia Ethnicorum, sed etiam, tempore Iudicum, Israëlitas bellis fuisse à Deo castigatos.

Hanc diuinæ Iustitiæ vindictam in omnibus retro historijs reperiemus: nam & ortus, & interitus regnorum, hinc originem traxerunt. Istâ enim ipsâ de causâ mundi Moderatur, magna quædam regna, imperia, & monarchias introduxit, quæ sine magnis bellis, & funestis cladibus populorum neque inchoari, neque conseruari poterant, vt Assyriorum, Persarum, Græcorum, Romanorum. Sicut autem istorum reges in aliorum impiorum mortalium pœnam excitati sunt; ita vicissim ipsi extincti, eorumque regna, ob suorum scelerum multitudinem & immanitatem excisa perierunt. Assyrij à Nino Beli filio trigessimum aut trigessimum primum & vltimum regem habuere

I.

Diodor. lib. 3.